Programowanie Współbieżne

Semafory i bufory

Historia

Mechanizm semaforów gwarantuje niepodzielny dostęp do zasobów. Rozwiązanie zaproponowane przez Holenderskiego matematyka Dijkstrę w 1965 r.

Definicja typu semaforowego

- Semafor jest zmienną całkowitoliczbową
- przyjmuje wartości nieujemne
- Jedyne operacje, za wyjątkiem inicjacji, to
  - WAIT, P(holenderskie słowo *passeren* przejść, *proberen* próbować), opuszczanie
  - SIGNAL, V(*vrijmaken* – zwolnić, *verhogen* - zwiększyć), podnoszenie.
- Operacje te są nie podzielne.
- Inicjacja jest dokonywana poza procesami, które z niego korzystają
- Na semaforach nie wykonujemy operacji sprawdzania.

Semafor ogólny Dijkstry

P:czekaj aż S>0; s:=S-1;
V:S:=S+1;

Semafor ogólny

P(S): jeśli S>0 to S:= S-1, w przeciwnym przypadku wstrzymaj działanie procesu wykonującego tę operację.

V(S): jeśli są procesy wstrzymane w wyniku P(S), to wznów jeden z nich, w przeciwnym przypadku S:=S+1.

Semafor binarny

Przyjmuje wartości 1 lub 0.

PB(S): jeśli S=1 to S:=0, w przeciwnym przypadku wstrzymaj działanie procesu wykonującego tę operację
VB(S): jeśli są procesy wstrzymane w wyniku PB(S), to wznów jeden z nich, w przeciwnym wypadku S:=1;

Zazwyczaj wykonanie VB(S) dla S=1 kończy się błędem

Semafor dwustronnie ograniczony

PD(S): jeśli S>0 to S:=S-1 w przeciwnym wypadku czekaj

VD(S): jeśli S<k to S:=S+1 w przeciwnym przypadku czekaj

Semafor OR

$P_{OR}(S_1,S_2)$: jeśli $S_1>0$ lub $S_2>0$ to S_k-1 (k=1 lub k=2) w przeciwnym przypadku czekaj

$V_{OR}(S_1,S_2)$:$S_k:=S_k+1$

Semafor AND

P_{AND} (S_1,S_2): jeśli $S_1>0$ i $S_2> 0$ to $S_1:=S_1-1$ i $S_2:=S_2-1$ w przeciwnym przypadku czekaj

V_{AND} (S_k):$S_k:=S_k+1$

Semafor uogólniony

PG(S,t): jeśli S>=t to S:=S-t w przeciwnym przypadku czekaj

VG(S,t): S:=S+t

Semafory Agerwalii

PE(S_1,...S_n,S'_{n+1} ,...,S'_{n+m}) powoduje zawieszenie procesu do chwili, gdy dla wszystkich S_k(k=1,...,n) będzie spełnione S'_i=0;
for i:=1 to n do S_i:=S_i-1;

VE(S_1 ,...,S_r):for i:=1 to r do S_i:=S_i+1;

Sekcja krytyczna z zastosowaniem semaforów

```
program wykluczanie_sem;


procedure p1;
begin
   repeat
      wait(s); {P(s)}
      kryt1;
      signal(s); {V(s)}
      lok1;
   until false
end;
```

```
Procedure p2;
begin
   repeat
      wait(s);
      kryt2;
      signal(s);
      lok2;
   until false;
end;

BEGIN
   s:=1;
   cobegin;
      p1;p2;
   coend;
END.
```

Wykluczanie n procesów

```
Program wykluczanie_sem_n
const n=5; {5 liczba procesów}
var s:semaphore;
procedure proes (i:integer);
begin
   repeat
      wait(s);
      kryt;
      signal(s);
      lok;
until false
end;

BEGIN
s:=1;
cobegin
   proces(1);
   proses(2);
   ...
   proces(n);
coend
END.
```

To rozwiązanie dopuszcza możliwość zagłodzenia. Semafory w założeniu nie sprawdzają czy ktoś już był czy nie, można powiedzieć że są one losowo dopuszczane do sekcji krytycznej.

Problem producenta i konsumenta

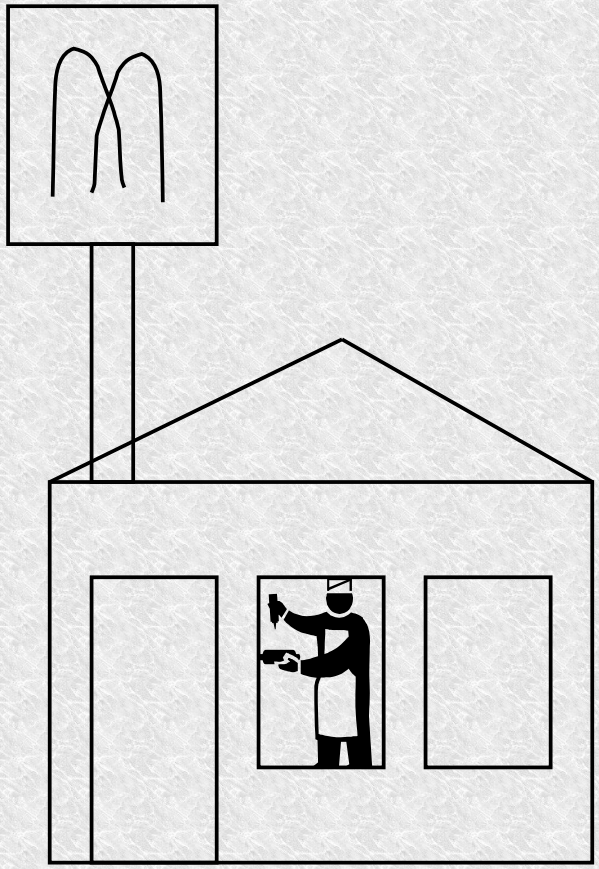

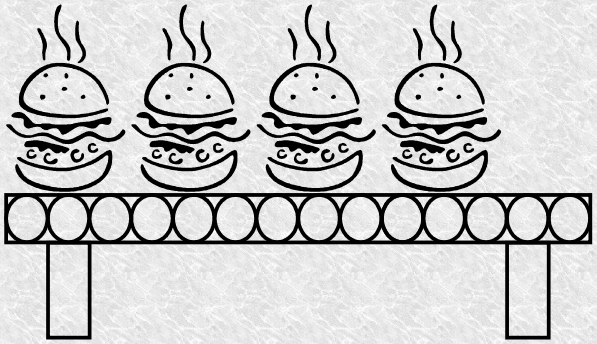

Bufor nieskończony

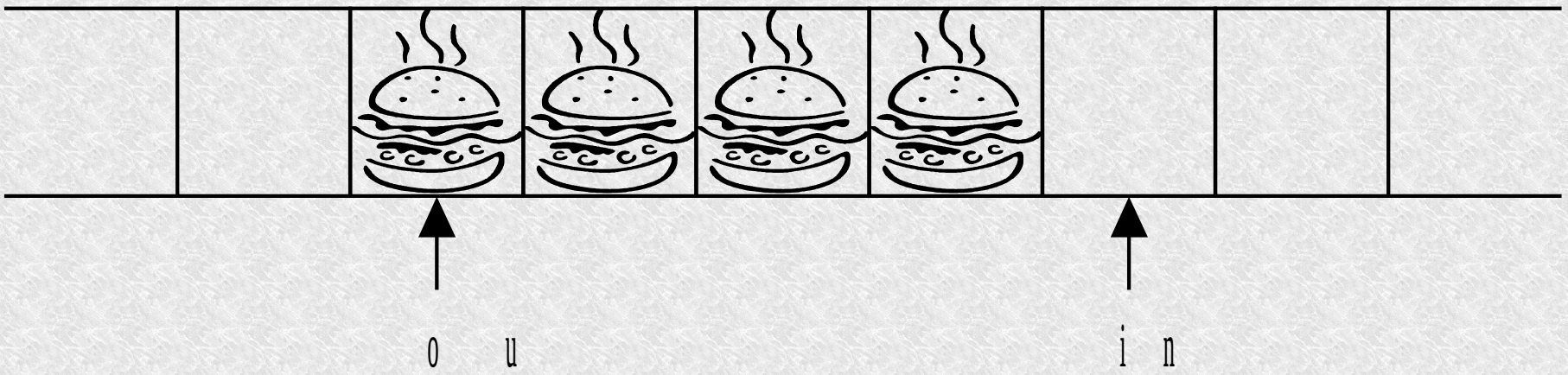

Odbywać się będą dwie czynności

```
repeat
   wyprodukuj rekord v;
   b[in]:=v;
   in:=in+1;
until false;
```

```
repeat
   wait until in >
out;
   w:=b[out];
   out:=out+1;
   skonsumuj rekord w;
until false;
```

PK – bufor nieograniczony

```
Program producent_konsument;
var n:semaphore; {ogólny}
procedure producent;
begin
   repeat
      produkuj;
      wloz;
      signal(n);
   until false;
end;
```

```
procedure
konusemuent;
begin
   repeat
      wait(n)
      pobierz;
      konsumuj;
   until false
end;

BEGIN
   n:=0;
   cobegin
      producent;
konsument;
   coend;
END.
```

PK – ze strefą krytyczną

```
program producent_konsument;
var n:semaphore;
    s:semaphore;
Procedure producent;
begin
   repeat
      produkuj;
      wait(s);
      włóż;
      signal(s);
      signal(n);
   until false
end;
```

```
Procedure konsument;
begin
   repeat
      wait(n);
      wait(s);
      pobierz;
      signal(s);
      konsumuj;
   until false;
end;

BEGIN
   n:=0;
   s:=1;
cobegin

producent;konsument;
coend;
END.
```

Uwaga na kolejność, odwrotnie może dojść do utraty żywotności

PK – semafory binarne

```
Program producent_konsument;
var   n:integer;
      s:semaphore; {b}
opoznij:semaphore; {b}

Procedure producent;
begin
   repeat
   produkuj;
   wait(s);
   włóż;
   n:=n+1;
   if n=1 then signal(opoznij);
   signal(s);
until false
end;
```

```
Procedure konsument;
var m:integer {lokalna zmienna!}
begin
   wait(opoznij);
   repeat
      wait(s);
      pobierz;
      n:=n-1;
      m:=n;
      signal(s);
      konsumuj;
      if m=0 then wait(opoznij)
   until false
end;

BEGIN
   n:=0;
   s:=1;
   opoznij:=0;
   cobegin;
      producent;konsument;
   coend;
END.
```

Problem fryzjera

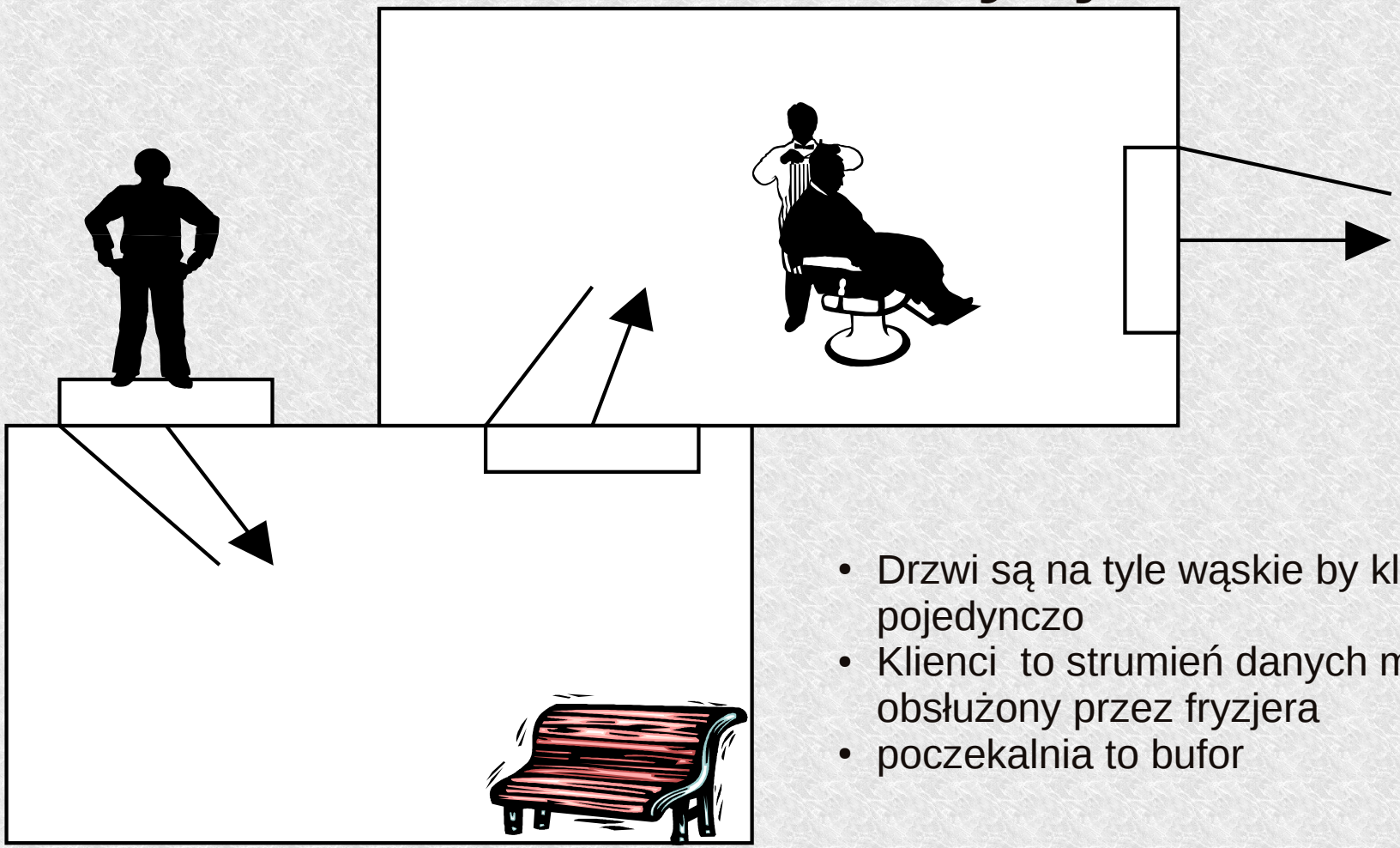

- Drzwi są na tyle wąskie by klienci wchodzili pojedynczo
- Klienci to strumień danych mający być obsłużony przez fryzjera
- poczekalnia to bufor

Problem fryzjera

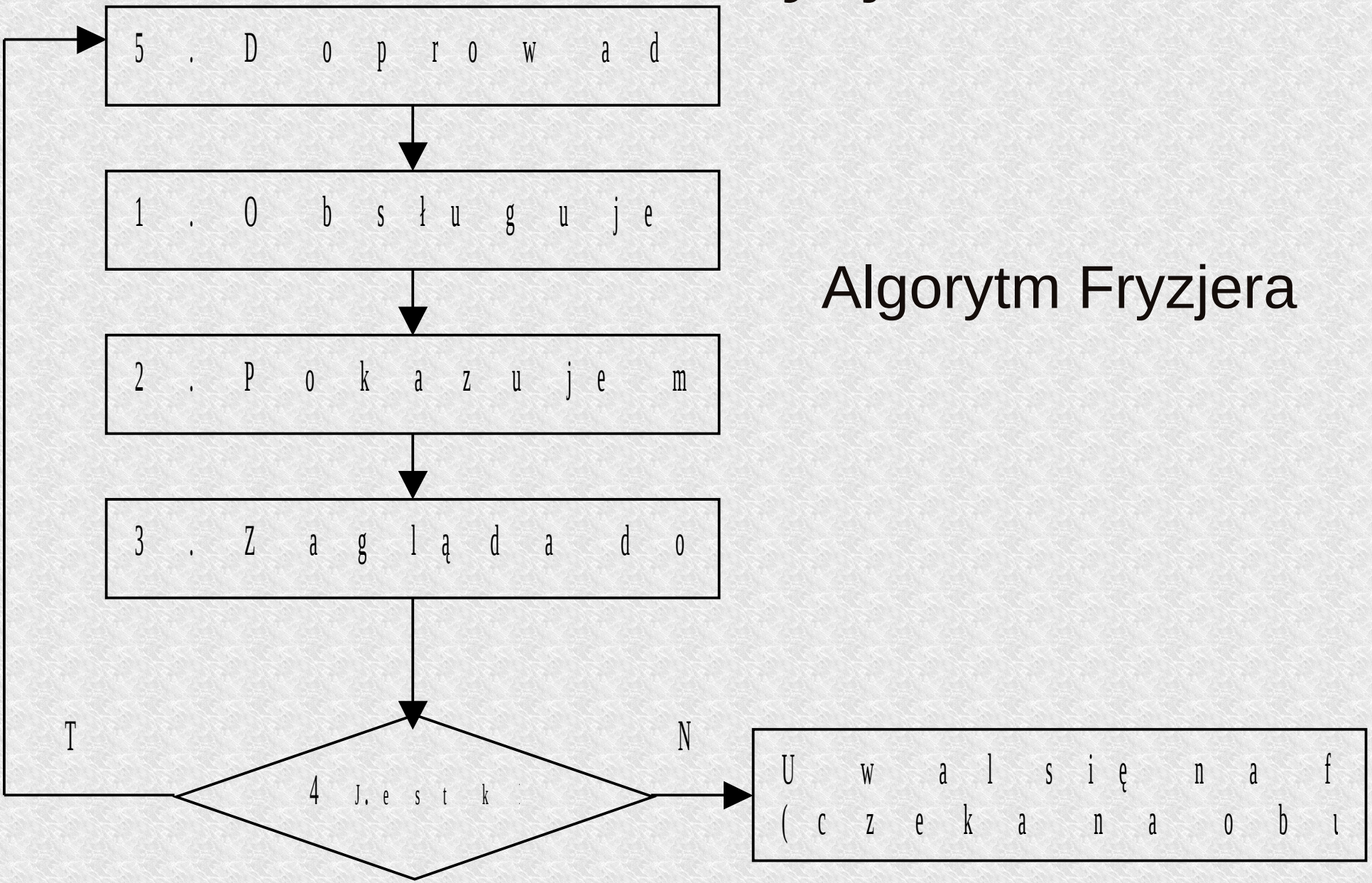

Algorytm Fryzjera

Problem fryzjera

Algorytm Klienta

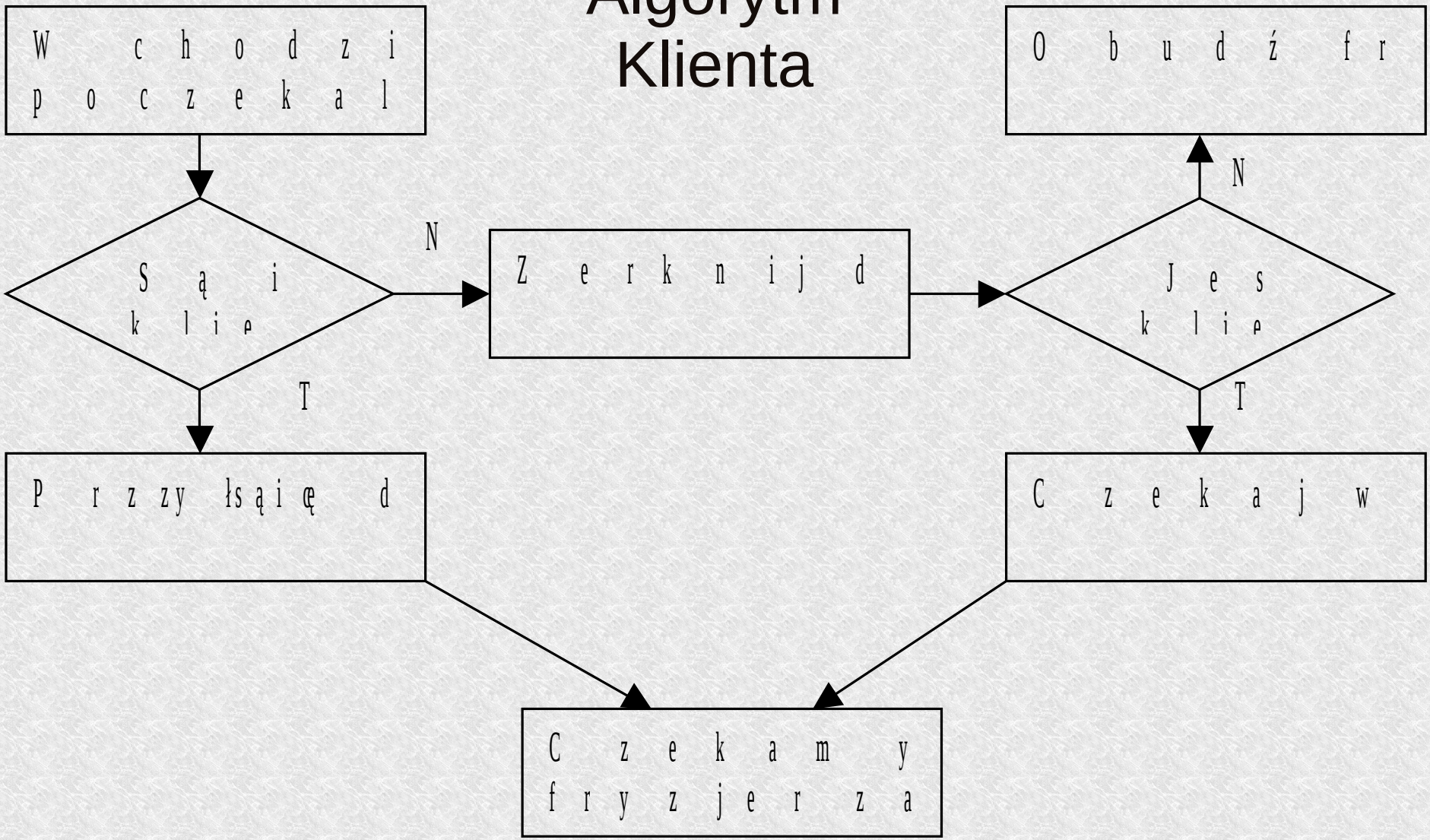

Problem fryzjera

Gdy fryzjer będzie wyrabiał się z pracą to klienci zbyt często będą zaglądać

Problem Fryzjera

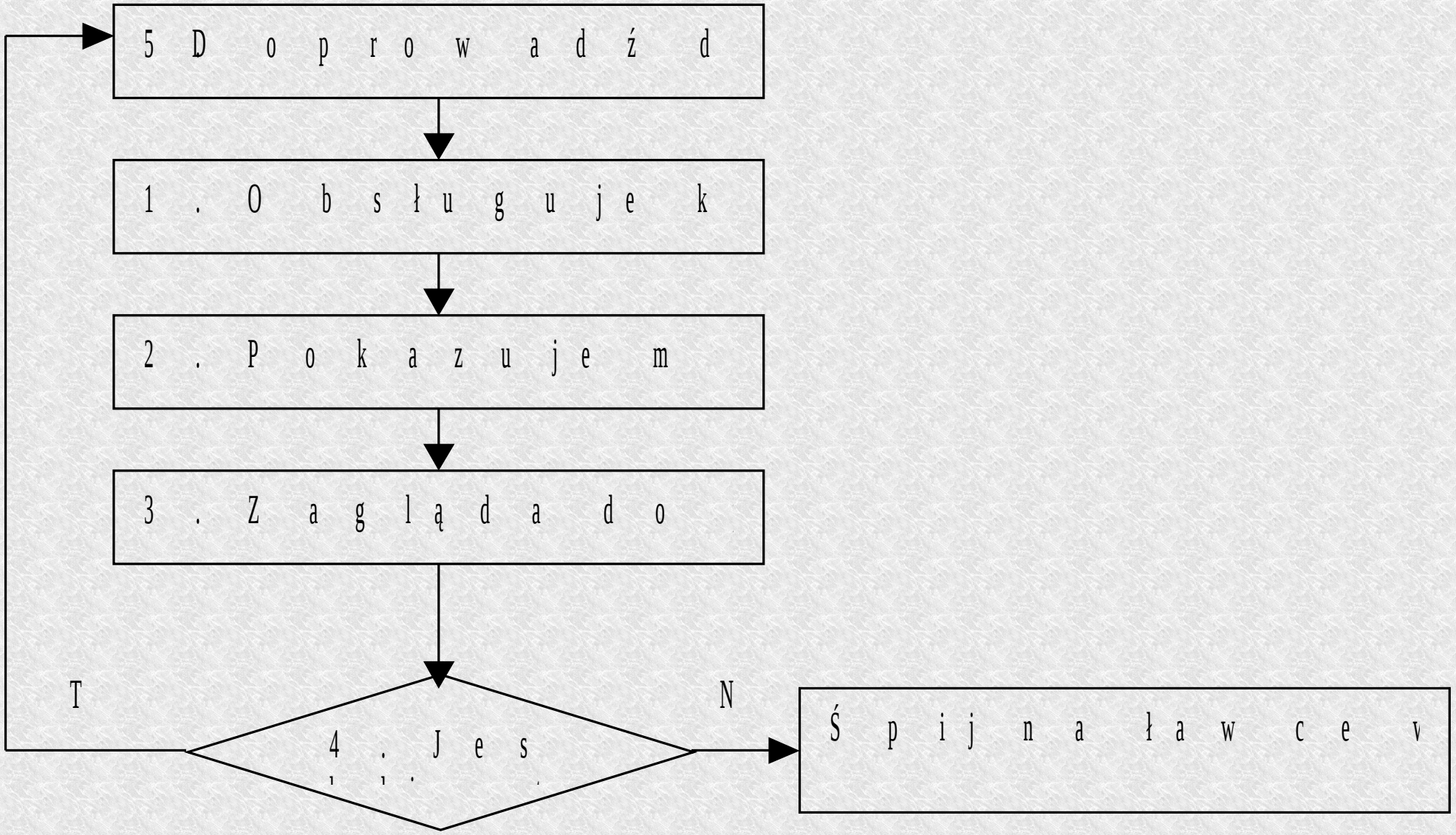

Problem fryzjera

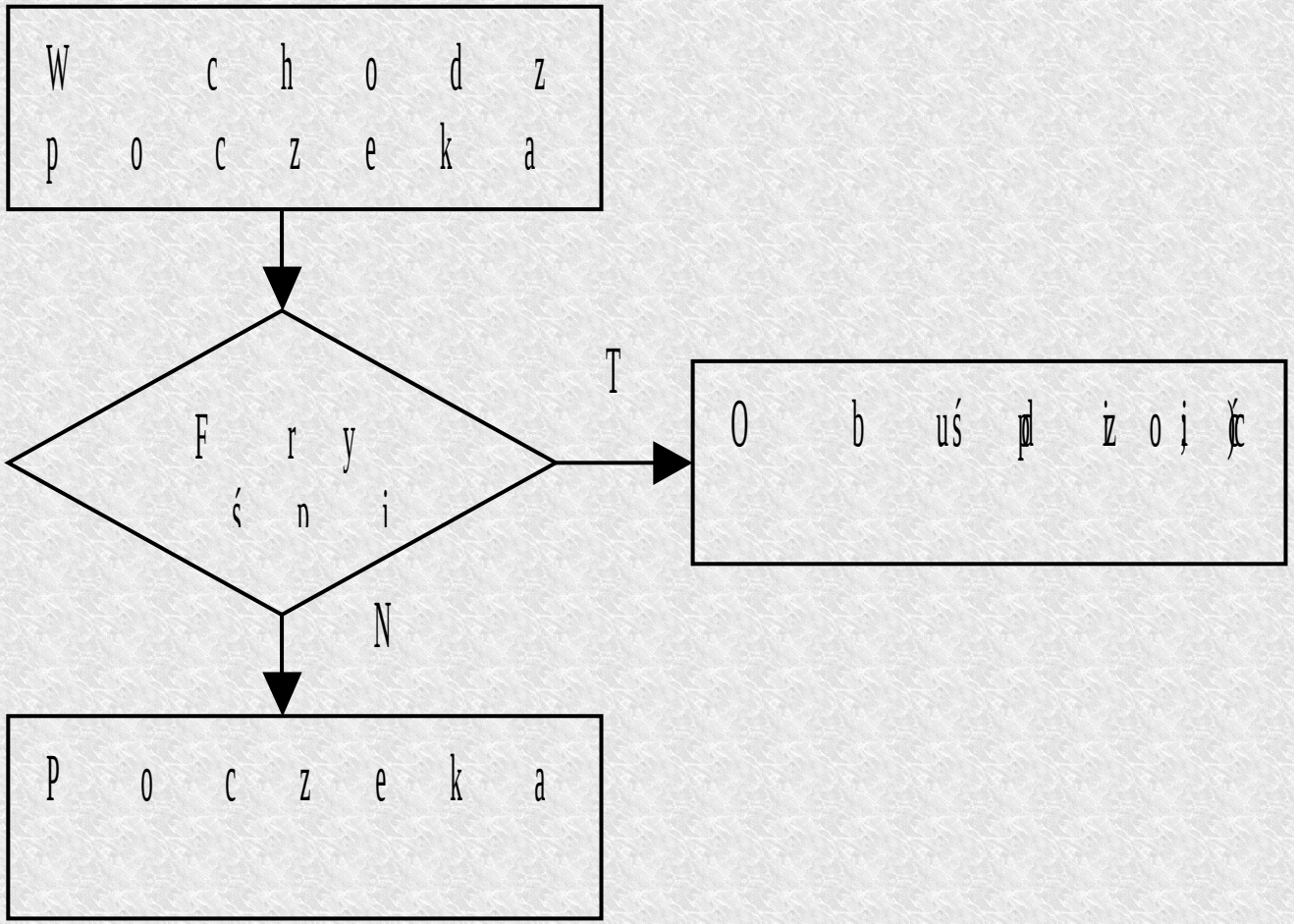

Bufor ograniczony

n – długość tablicy, zakładamy że w buforze jest zawsze jedna komórka pusta aby **in=out** reprezentowało pusty bufor

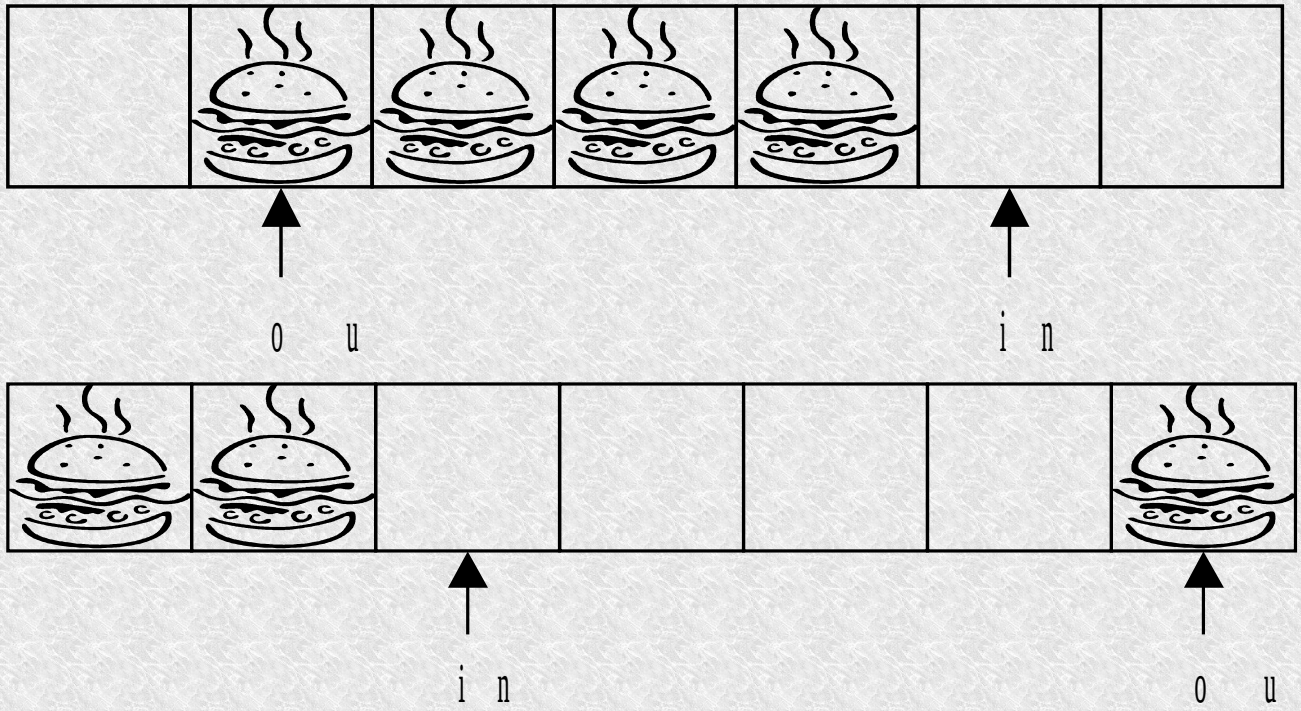

Bufor ograniczony

```
Producent –   produkuj;
              wait until((in >= out) and (in – out
< n) or (in < out) and (out –in > 1)
              włóż;
              if in = n then in:=1 else in:=in+1;

Konsument –  wait until (in <> out);
              pobierz;
              if out=n then out:=1 else out:=out+1;
              konsumuj;
```

Bufor ograniczony

```
Program bufor_ograniczony;
const rozmiarbufora = 10;
var s:semaphore; {b}{dostęp do bufora}
    n:semaphore; { ilość elementów w buforze }
    e:semaphore; { ilość wolnych miejsc w buforze }

Procedure producent;
begin
   repeat
      produkuj;
      wait(e);
      wait(s);
      włóż;
      signal(s);
      signal(n);
   untili false
end;
```

```
Procedure konsument;
   repeat
      wait(n);
      wait(s);
      pobierz;
      signal(s);
      signal(e);
      konsumuj;
   until false;
end;
```

Bufor ograniczony

```
BEGIN
   s:=1;
   n:=0;
   e:=rozmiarbufora;
   cobegin
      producent;konsument;
   coend;
END.
```

Bufory rozłączne

- 2 lub więcej, zwykle tej samej długości
- Gdy jeden proces do pierwszego bufora ładuje dane to drugi czyta z drugiego, potem jest zmiana
- spora rozrzutność (średnio połowa pamięci się marnuje)
- po drugie proces odbierający dane musi poczekać aż będzie zmiana a ta zwykle jest po zapełnieniu bufora
- mają zastosowanie wszędzie tam gdzie bufory cykliczne są trudne do zrealizowania